~~چرا~~ نماز جمعه

نماز انقلابی فراموش شده ~~است~~؟

از :
مصطفی طباطبائی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدُ للّٰهِ وسلامٌ علیٰ عبادِهِ الّذینَ اصطفیٰ

ازروزگاری که قوانین اجتماعی وانقلابی اسلام تعطیل گشته مسلمین به عقب افتادگی وانحطاط گرفتارشده اند بیعت ، هجرت ، جمعه ، جهاد احکامی بودند که عظمت و قدرت مسلمانان باآنها بستگی وپیوند داشت ، بافراموش کردن این احکام و محدود ساختن اسلام باعمال اخلاقی وفردی روح حکومت طلبی واجتماعی اسلام ازمیان مسلمین دورشد واینک چنان این روح مبارک ازما فاصله گرفته که اگرکسی برای تجدید حیات جامعه اسلامی ازآن قوانین عظیم الهی سخن بمیان آورد ازسوی اهلدیانت به کجروی وانحراف دردین متهم میگردد . از جمله این احکام فراموش شده یکی نماز جمعه است که بخصوص درجامعه تشیّع تقریبا" متروک گشته بااینکه ازحیث سند تشریع ، درکتاب وسنت به وجوب آن تصریح شده است ومساجد جمعه ای که در شهرهای ایران دیده میشوند نیزگواه هستند که درگذشته سیره مسلمانان براقامه این نماز جاری بوده است . وازحیث حکمت تشریع ، نماز فرخنده جمعه درنظام انقلابی اسلام نقش موثری را برعهده دارد زیرادرضمن دوخطبه ای که امام نمازگزاران (۱) موظف است هرهفته دربرابر انبوه مسلمین القاء کند اوضاع عمومی مسلمانان جهان ، تشریح میشود وجبهه مسلمین از مخالفین مشخص میگردد ومسیرهدایت وحرکت وجهاددرجامعه اسلامی تبیین میشود ، وحدت ویکپارچگی مسلمانان دراجتماع عظیم جمعه بچشم میآید وبرهیچ منصفی پوشیده نیست که ترک این نمازبزرگ مخصوصا" دراین روزگارتاچه اندازه بسود ایادی استعمارودشمنان اسلام خواهد بود ودستهائیکه مسلمانان رااز این نماز پرشور دورمیکنند واضح وآشکاراست که دانسته

۱- نمازجمعه که بهنگام ظهرروزجمعه باید اقامه شود ومانند نمازصبح دورکعت است که بجماعت میخوانند قبلا زنماز، دوخطبه بوسیله امام جمعه باید خوانده شود امام درمیان دوخطبه می نشیند تاآن دو را ازیکدیگرجداکند ، نماز جمعه بجای نمازظهربرگزارخواهد شد بنابراین باخواندن نماز جمعه نماز ظهرازشخص مسلمان ساقط میباشد وخواندن نماز ظهرپس ازنماز جمعه بدعت وحرام است .

%

یاندانسته چه کمك موثری به جبهه کفر و نفاق می نمایند ، اهمیت نماز جمعه برای هر مسلمانی که مختصر درك اجتماعی داشته باشد و اسلام را از دین رهبانیت و ذلت نداشته باشد بدیهی و روشن است .

نماز جمعه در قرآن

اسلام به نماز جمعه ارج بسیار بخشیده زیرا آنرا در متن ((کتاب)) یعنی قرآن کریم جای داده است بنابراین همانطور که قرآن متواتر و تردید ناپذیر و قطعی است حکم نماز جمعه نیز مورد شك و شبهه نمیتواند قرار گیرد و در ردیف مسائلی که تنها به احادیث ظنون استناد داده میشوند شمرده نمیشود ، این قرآن عظیم است که در سوره فرخنده " اَلْجُمُعَة " میفرماید :

"یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِذَا نُودِیَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ یَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَیْعَ ذٰلِكُمْ خَیْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ "

یعنی : ((ای اهل ایمان چون برای خواندن نماز روز جمعه ندا داده شود (اذان روز جمعه گفته شود) پس بسوی ذکر خدا بشتابید و خرید و فروش را رها کنید ، این کار برای شما بهتر از هر (داد و ستدی) است اگر (سود شر را) میدانستید)) .

در قرآن کریم برای هیچیك از نمازهای واجب شبانه روزی این همه اصرار و تأکید نشده است اولاً = قرآن أمر نموده تا هرکس که ایمان دارد بسوی نماز جمعه شتاب کند ، و أمر خداوند متعال یا پیغمبر اکرم برای کارهائی میآید که شرعاً واجب اند و ترك آنها عقاب دارد بدلیل اینکه قرآن در سوره شریفه نور میفرماید :

فَلْیَحْذَرِ الَّذِینَ یُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِیبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ یُصِیبَهُمْ عَذَابٌ أَلِیمٌ .

یعنی : ((کسانیکه با أمروی مخالفت میورزند باید بترسند که فتنه ای یا عذابی دردناك بایشان برسد)) . ثانیا = قرآن مومنان را بر شتافتن بسوی نماز جمعه در هنگام شنیدن أذانش فرمان داده (١) درصورتیکه نسبت به نماز های واجب شبانه روزی چنین دستوری

---

(١) این شتاب برای آنست که قبل از شروع خطبه ، مسلمانان خود را بمحل تشکیل نماز برسانند تا خطبه نماز را درك کنند پس با گفتن اذان جمعه ، شتاب بسوی نماز ساقط میشود نه اصل نماز چنانکه برخی به غلط پنداشته اند .

نداده است. ثالثا = قرآن کریم هرگونه خرید وفروش را هنگام اذان جمعه نهی فرموده در حالیکه برای هیچ نمازی این قید رانیاورده است با این همه معلوم نیست چرا نمازهای شبانه روزی راباید واجب بدانیم ولی نمازجمعه رانباید واجب شماریم ؟!

نمازجمعه درسنّت

علاوه برقرآن کریم احادیث معتبرومتعددی دروجوب نماز جمعه ازپیغمبرخدا " صلی الله علیه وآله وسلّم " بمارسیده است که شیعه وسنی درنقل آنها اتّفاق دارند وما دراینجابذکرآثار نبوی (ص) ازکتب معتبر ((شیعه)) می‌پردازیم :

شیخ زین الدین معروف به‌شهید ثانی دررساله "اَلْجُمُعَة" وشیخ حرّ عاملی در"وسائلُ الشّیعه" آورده‌اند که رسول خدا (ص) فرمود :

((اِنَّ اللهَ تَبارَكَ وَتَعالیٰ فَرَضَ علیکُمُ الْجُمُعَةَ ، فَمَنْ تَرَكَها فی حَیٰوتی اَوبَعدَ مَوْتی استِخْفافاً بِها اَوْجُحوداً" لَها فَلاجَمَعَ اللهُ شَمْلَهُ ولا بارَكَ لَهُ فی اَمْرِهِ اَلا وَلاصَلٰوةَ لَهُ ، اَلا وَلا زَکٰوةَ لَهُ اَلا ولا حَجَّ لَهُ ، اَلا وَلا بِرَّ لَهُ حَتّیٰ یَتُوبَ))

یعنی : ((خدای تبارك وتعالی نماز جمعه رابرشما واجب گردانید پس هرکس که درزندگی من یا پس ازمرگم این نمازراسبك گیرد یاانکارش نماید وباین جهت آنراترك کند ، خداوند پراکندگی اوراجمع نخواهد نمود ودرکارش برکت نخواهد نهاد ، آگاه باشید که نمازی برای اونیست ، آگاه باشید که زکاتی برای اونیست ، آگاه باشید که حجّی برای اونیست ، آگاه باشید هیچ عمل نیکی برای اونیست تااینکه توبه کند)) . ونیز شیخ محمد بن جمال الدین مکّی معروف به شهید اول درکتاب "اَلذِّکریٰ" وشهید ثانی دررساله "الجُمُعَة" آورده‌اند که رسول خدا (ص) فرمود :

((الجُمُعَةُ حَقٌّ واجِبٌ عَلیٰ کُلِّ مُسْلِمٍ الاّ اَربَعَةً عَبدٌ مملوكٌ ، اَوامْرَأَةٌ اَوْصَبِیٌّ ، اَوْمَرِیضٌ)) .

یعنی : نمازجمعه حق واجبی است برهرمسلمانی مگربرچهارکس ، بنده مملوك یازن یاکودك یا بیمار . وهمچنین علامه حلّی درکتاب "اَلتَّذْکِرَة" ومحقق درکتاب "المُعْتَبَر" وابن فهد

درکتاب "المُهَذَّب" آورده اند که رسول خدا (ص) فرمود :

كُتِبَ عليكُمُ الجُمُعَةُ فَرِيضَةً واجِبَةً الىٰ يوم القيامَة ، یعنی : نماز جمعه برشمامقـــرر شده فریضه وواجب است تاروزرستاخیزونیزمحقق درکتاب "المُعتَبَر" آورده که رســـول خدا (ص) فرمود :

الجمعةُ واجبةٌ علىٰ كُلِّ مسلمٍ في جَماعَة . یعنی : ((نماز جمعه برهرمسلمانی واجباست درجماعت)) . وهمچنین شهید ثانی دررساله ((الجمعـــه))وشیخ حـرعاملی در"وســـائل الشیعـــه" آورده اند که رســـول خدا (ص) فرمود :

لَيَنتَهِيَنَّ اَقوامٌ مِنْ وَدْعِهِمُ الجُمُعاتِ اَولَيَختِمَنَّ علىٰ قُلوبِهِمْ ثم لَيَكونَنَّ مِنَ الغافِلِيـــنَ .

یعنی : ((مردمیکه نمازهای جمعه راترك میکنند یاباید ازاینکارخود داری‌نمایند ویابردلهای ایشان مهرزده‌میشود (یعنی ازآنها سلب توفیق میگردد) آنگاه ازشمارکسانی خواهند شد که ازخداغافل‌گشته اند))ـ ونیزشیخ مفید درکتاب "المقنعـــه" آورده استکه رســـول خدا (ص) فرمود :

مَنْ تَرَكَ الجُمُعَةَ ثَلاثاً مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ طَبَعَ اللهُ علىٰ قَلبِه .

یعنی : ((کسی‌که بدون علّت سه بارنمازجمعه راترك کند خدا بردل اومهرمیزنـــــــــــد))

این‌آثارکه همگی‌موافق بامتن قرآن هستند وازبزرگان وأعلام شیعه نقل شده اند . نشان‌میدهند که نمازجمعه درهیچ زمانی تعطیل‌بردارنیست ویاهیچ بهانه‌ای‌نباید آنراکنارگذاشت .

پاسخ به شبهـــات مخالفین

باوجود تصریح کتاب وسنّت بروجوب نماز جمعه عده ای ازفقهاء این فریضـــه عظیم الٰهی را متروك گذاشته اند وبرای‌اینکاربه بهانه های‌مختلف متوسّل گشته اند گاهی میگویند :((نمـاز جمعه درزمانی که امام‌معصوم حضورداردبرمسلمانان واجب‌میشود ودرزمان غیبت امـام

٪

واجب نیست)) با اینکه اولاً = همانطورکه ضمن آیه قرآن وآثار نبوی دیدیم چنین قیدی به هیچ وجه درکتاب وسنّت نیست ثانیاً = اگرامام معصوم حضورداشته باشد البته اوبخواند نماز جمعه سزاوارتر ازدیگران است ولی اگرحضورنداشته باشد بچه دلیل حق داریم حکم مطلق خدارا تعطیل کنیم ؟ احکام دیگراسلام مانند حکومت وقضاوت وغیرآن و نیز همینطورند یعنی اگرامام معصومی حاضرباشد بی شك اوبحکومت شایسته ترازدیگران است ولی اگرامام معصوم حاضرنباشد آیا میتوان گفت که مسلمانان اصلاً نباید دولت وحکومتی تشکیل دهند ؟ عجب است که این فقهاء به نیابت ازامام معصوم ، درغیبت او بخود اجازه میدهند که — " سهم امام " را ازمردم دریافت دارند ولی خواندن نمازجمعه وایجاد حکومت اسلامی وجهاد درراه خدارا به عهده امام میگذارند وبخود اجازه نمیدهند تادراین موارد ازامام معصوم نیابت کنند !

سخن این فقهاء بی شباهت به گفتارآن دسته ازعوام صوفیّه نیست که میگویند : ((مانماز نمیخوانیم نمازآن بود که مولا علی (ع) خواند)) آنها هم میگویند : ((مانماز جمعه نمیخوانیم نماز جمعه آن است که امام غایب باید بیاید وبخواند)) بازمیگویند : ((روایت استکه امام فرموده — اَلْجُمُعَةُ لَنا — یعنی نمازجمعه ازآن ماست ، وازاین عبارت وامثال آن نتیجه میگیرند که نمازجمعه راباید ترك نمود)) . اینها بدون اینکه توجه داشته باشند عترت رابمخالفت با کتاب وسنّت متهم میکنند بااینکه هرگز چنین نبوده بلکه اهل بیت پیغمبر (علیهم السّلام) در دوران حکومت بنی امیه مشاهده مینمودند که مسلمانان درنمازهای دولتی جمعه شرکت میکنند وازاین راه ممکن است فریب تبلیغات اُمویان رابخورند لذا هرگاه که ممکن میشد میفرمودند نماز جمعه ازآن ماست وماباید آنرابخوانیم (ودرست هم میگفتند) اینرامیفرمودند تامردم مسلمان باحضور درنمازهای دولتی ، حکومت های ستمگران را تأیید نکنند نه اینکه منظوراهل بیت (ع) این بوده که آیه قرآن بطوراختصاصی برای ایشان نازل شده ومسلمین برخلاف دستور

قرآن وسنّت نماز جمعه را باید بکلی ترک نمایند ود رغیاب آنها حق ندارند این فریضه بزرگ الهی را باامام جمعه شایسته ای ازمیان خود شان ، ادا کنند چگونه ممکن است چنین تصوّری نمود واهل بیت (ع) را بمخالفت باکتاب وسنّت متهم ساخت ؟ مگرنه اینکه برطبق روایات شیعه خود ائمه (علیهم السّلام) فرموده اند : ((ماکانَ لَنافَهُوَ لشیعَتِنا)) یعنی : ((هرچه که ازآن ماست ازآنِ پیروان ماست)) پس اگرد رزمان حضورامام خود اوباید نمازجمعه رااقامه نماید در غیبت وی پیروان امام باید کسی راازمیان خود براقامه جمعه مشخّص کنند وبانجام این امرواجب قرآن قیام نمایند .

اخیرا" میگویند : ((نمازجمعه ازشئوون حکومت استواقامه آن برعهده حاکم اسلامی است واز این سخن نتیجه میگیرند که دراین زمان برمسلمانان واجب نیست تانمازجمعه راباامامت شخصی لایق ، برپادارند)) اگرچه دراین شبهه یك درجه تنزّل نموده اند واز " امام معصوم " به " حاکم اسلامی " پائین آمده اند ولی این نیزخطااست ودرجواب باید گفت آری چون حاکم اسلامی برمسلمانان حکومت کند البته اوباید نمازجمعه راباگروه مسلمین اقامه نماید اما اگر حاکمی درکارنباشد بچه دلیل سایرمسلمین ازحکم عمومی خداورسول معاف هستند ؟ مگرخطاب خداورسول درباره نمازجمعه تنها به حُکّام وقت بوده است ؟ همه میدانیم که گرفتن زکوٰة هم برعهده حکومت اسلامی است پس چرا ایشان همین سخن رادرباره زکوٰة نمیگویند ومسلمانان راازپرداختن زکوٰة دراین روزگار معاف نمیکنند ؟ نمازمبارك جمعه خود ، حکومت سازاست در سایه نماز جمعه ودیگراحکام اجتماعی اسلام بود که رسول اکرم (ص) حکومت درخشان اسلامی راپدیدآورد ، دستیابی بمدینه فاضله اسلامی بدون رعایت احکام اجتماعی اسلام مانند دستیابی به بهشت موعود است بدون اطاعت خدا !

%

نتیجه بحث

ازآنچه گفتیم معلوم شدکه ، نمازجمعه برطبق آیه محکم‌قرآن وبیان رسول‌خدا (ص) - واجب است وترک آن حرام میباشدودر وجوبش حضورامام معصوم شرط نیست بنابراین همه مسلمانان (جز کسانیکه بنابرآثاروارده ازرسول‌اکرم درخواندن نمازجمعه معذورند) موظف هستند تادرنمازجمعه شرکت کنند (مخصوصا" کسانیکه‌این رساله راخوانده‌اند وازحکم قرآن‌مجید ودستورپیغمبرخدا درمورد نمازجمعه آگاه شده‌اند ودرحقیقت بایشان‌اتمام حجت گشته است) واین بهانه که کسی بگوید : ((من مقلد هستم وبنابرفتوای فلان فقیه نماز جمعه را نمیخوانم)) صحیح نیست زیراتقلید برای آن‌است که شخص‌عامی ، بکمک فقیه از حکم خدا آگاه شود وموافق باآن حکم عمل‌کند اما‌اگربفهمد که آن فقیه اشتباه نموده وحکم واقعی خدا ، چیز دیگری‌است حق ندارد ازفقیه مزبورتقلید کند ومابفضل‌خدا دراین رساله بطوروا‌ضح ثابت‌کردیم که فتوای مخالفین وجوب نمازجمعه ناشی ازاشتباه است وباحکم خداورسولش منافات داردوازدرجه اعتبارساقط میباشد وحق‌همانست که ازمدلول روشن قرآن کریم واحادیث نبوی (ص) بدست می آید - وَالْحَقُّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .

تجریش ، جمادی الاولی ۱۳۹۲ هجری‌قمری

بتوفیق پروردگار، روزهای‌جمعه ازساعت $\frac{1}{4}$ ۱۲ درخانه شماره ۱۸ واقع درتجریش ،ایستگاه رضائیه کوی پروین نماز جمعه برقراراست.

هرنظر یانقدی رامیتوانید بآدرس‌فوق برای‌نویسنده‌ارسال دارید .

قبل از فریضه نمازجمعه :

۱- تلاوت آیاتی چند از کلام الله مجید